

[illegible]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ቀጢኒታዊነ

Ուրիշ հեռագիր մ'ալ կը ժանույնէ թէ վսեմ. Սաֆլէթ փաշան ըռմանիոյ յիշատակադրին մտալ Բ.

Դրան կարծիքը խորհրդարանը իմացուցեր է։ Բ. Դուռը Բուսմանիա արտադրող չինգիլիմանալ։ Իսկ Թուրքիոյ մէջ բնակող Բուսմանիացի վրայ անկախ իրաւասութիւն ընդհանրու կէտը չընդունիր։ Նմանապէս Բուսմանիոյ դործակատարներն օտար տէրութեանց դեռապաններուն կարգը դառնին ալ անհնարին է։ որովհետեւ յիշեալ իշխանութեանց քաղաքական սահմանադրութեանն հակառակ է։ Բիւրիա—Խամաիլի ձկնորսութեան իրաւանց խնդիրը կրնայ քննուիլ։ աւար համար Բ. Դուռը պատրաստ է յատուկ յանձնաժողով մը կարգել։ Բ. Դուռը կը յօժարի թոյլ տալ Բուսմանիոյ որ առեւտրական դաշնադրութիւններ կնքէ, բայց մասնաւոր առիթներու մէջ միայն, քանի որ խնդրուին, և Բուսմանիոյ կառավարութիւնն ալ Բ. Դրան հաճութիւնը խնդրէ։

Իսկ Սուլթանի բերանը Բուսմանիոյ թողու խնդիրը վիճարանութիւն բնաւ չվերցնել, որովհետեւ այս խնդրոյն մէջ մեծ տէրութիւններն ալ Բ. Դրան չափ չափ ունին։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պիւրատ 2 օգոստ.
Ռուսաց Ֆատէյէֆ զօրավարն հաս հասաւ։

Պուրէշ 2 օգոստ.
Ծերակոյտն հաւանութիւն տուաւ Ռուսիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնադրութեան։

Ռուսիոյ դեսպանական շոր դործակատար Պ. Սիւրաբի իւր դեսպանական վկայագրերը կարողութիւններն ներկայացուց հանդիսաւոր ընդունելութիւնով։ Զօրաւոր ալ Բուսմանիոյ հետ արեւտրական դաշնադրութիւն մը կնքելու փափաք յայտնեց։

Փարիզ 3 օգոստ.
Չինուորական ծախսոց հաշուեցոյցին (պիւնտ) վրայ վիճարանութիւնն սկսաւ։ Զորավարներն օգոստոս 12-ին պիտի գոյցուին։

Փարիզ 3 օգոստ.
Ծերակոյտն ժողովին մէջ ձախակողմեանք անդամութիւն անդամ մը ընտրել առաջարկեցին։ Քաղաքի իշխանի տեղ։ Սիւրաբի իւր դեսպանական վկայագրերը կարողութիւններն ներկայացուց հանդիսաւոր ընդունելութիւնով։ Զօրաւոր ալ Բուսմանիոյ հետ արեւտրական դաշնադրութիւն մը կնքելու փափաք յայտնեց։

Սիւնի 3 օգոստ.
Պ. Ռիսիւ (Ռերմիւյ արտաքին գործոց նախարար) և Պ. Կրիւկ (Պիւրատի Ս. Կարա—Շաւի արտաքին ընդհանուր հիւստատու և դեսպանական գործակատարին հետ բանակցելէ ետեւ արտաքինական հրամանատարութեան կեդրոնը գնացին չորս շաբաթուան զինադադար մ'առաջարկելու։

Պիւրատի ժողովուրդը մեծ սրտատանջութեամբ կը տեսնէ վճռական ճակատաւորութիւն մ'ունենալը։

Խաղաղութեան կուսակցիներն օր քան ցօր կուենան։ Նախարարաց մէջ անհամաձայնութիւն ինկած է։ Չինուորացի զօրավարին վրայ դրուած փառաշուքիւնը խախտել կ'սկսի։

Նիշ 3 օգոստ.
Կայսերական բանակը Կուրկուսովաքը ուժգնութեամբ համար պէտք եղած պատրաստութիւններն ըրաւ։ Կրակը շատ չանցած պիտի բացուի։

Քաղաքին բնակիչներն շատեր ուրբակաւ թնկն վախճալով ձգեցին փախան։ Թուրք զօրակներն իսկ արձակուեցան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝
Տարի Եւրոպայ անդամ հաճի Մէհմէտ փաշան վեհ. Սուլթանին առաջին թիկնապաշ (եպիք) անուանեցաւ փոխանակ Մուսթաֆա փաշային։

Երէկ Սէլամըդի արտադրութիւնը Տոմա—Պահէէի միջինը կատարեցաւ։ Սէլամըդէն ետեւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոս և Բարձր. Միտհաթ փաշան Սպարապետի դուռն երթալով պատերազմական նախարարի տեղապահին, ծովային գործոց նախարարին և թնդանօթարանի վերատեսչին հետ ի խորհուրդ նստան։

Երուսի թէ Հէրսէքի և Ե. քաղաքի զօրաբանակայ շոր օգնութիւններ զրկելու և Գարաադի դէմ պատերազմը սատակցնելու անօրէնութիւններ եղեր են այս խորհրդոյն մէջ։

Վեհ. Սուլթանը չորեքշաբթի օրը մինչև կողմնները պտոյտ մ'ըրաւ Բէրլինի իրաւէ չորեքշաբթի։

Վեհ. Սուլթանին որդի Սալահէտին էֆէնդին 1000 լիւրա զրկեց Սպարապետի դուռը կամաւորաց ըստաւազինման յանձնաժողովին։

Տէրութեան նախարարները չորեքշաբթի առաւ խորհրդէն ետեւ վերստին Մեծ—Եպարքոսին ապարանքը դուռնեցան, և զիշերուան մեծ մասը հեռադրով բանակցեցան Սերվիոյ դէմ պատերազմի զօրաբանակայ հրամանատարներուն, և գլխաւորապէս Սէրտար—Եփրէմ Ալպալու Բէրլինի փաշայի հետ։

Սօֆիայի կուսակալ Մազհար փաշան օգոստոս 1 թուով հեռեկալ հեռադրով զրկեց Սպարապետի դուռը, և Պուրէշ զրկուած ոչ—մահմանական կամաւորները Գալ—Սիւրաբի Բաշա էֆէնդին հրամանատարութեամբ այսօր Սօֆիա մտան, Բաշաքիս դուռը հասած ժամանակին զինուորական նուազածուաց խումբ մ'ը կանաւոր ու ստիկան զօրաց դուռնաւոր մը զանոնք գլխաւորելով ընդունեցին, և զինուորական հրամանատարութեան կեդրոնը տարին։ Բնակիչներն ալ ոչ նուազ ցնծալ ին համակրութեամբ ընդունեցին զանոնք։

Սրբունի բժշկական վարժարանի անօրէնին և այլ քանի մը գլխաւոր պաշտօնատարաց արուած պատուանշանները՝ Թուրք իրաւի ինչպէս նաեւ Մուսիսի մէջ ալ սխալ կերպիւ հրատարակուած ըլլալով, կը փութանք ճիշդը հրատարակել։

Բժշկական վարժարանի անօրէն Գայմադամ Տըքմէր Աղիւ պէյին և ընդհանուր քարտուղար Մուսթաֆա պէյին չորրորդ կարգի Ռամանիէ, և յիշեալ վարժարանի դաստաւ Կըր—ճիլիան Անդրանիկ պէյին, Խանտանեան Յակոբ պէյին և Հաճի Նաֆիզ պէյին կրորդ կարգի Մէհմէտի պատուանշան շնորհուած է։

Մայրաքաղաքի Գերմանական և Գաղղիական դեսպանները Սէլանիկի մէջ սպանեալ հիւստատու համար խնդրուած դահուցիչ հատուցման սմբղջապէս արուած չըլլալուն վրայ Բ. Դրան ուշադրութիւնը հրաւիրելով, հնար եղածին չափ կարճ միջոցի մէջ կատարելապէս կարգադրութիւնը խնդրեցին։ Բ. Դուռն երեքշաբթի օրն այս խնդրոյն վրայ նախարարական յատուկ խորհուրդ մ'ըրաւ, և կրուի թէ խնդրոյն երկու ամիս յետաձգուած խնդրելու որոշում տուեր է։

Վսեմ Բեանի փաշան Յիւլիպէէն յուլիս 21 թուով հեռադրաւոր մը զրկուած է Մեծ—Եպարքոսին և հեռեկալ անդակութիւնները կուտայ։

Վեհ. Սուլթան անկարգութեանց մէջ բռնուած անձանց մնացորդներուն դատաստանն աւարտեցաւ։ Այս մարտիկը 31 հոգի էին, որոց 3ը երեքական տարի չըլթալապ աշխատութեան, և մին մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտեցան, մընացեալ 27-ն ալ արձակեցան։ Մինչև ցարդ 203 մարդ դատուած է, որոց 2-ն ի մահ դատապարտեցան, մնաց-

եալներուն մէկ մասն երկար կամ կարճ պայմանաւաճարով բանտարկութեան։ 120 հոգի ալ անպարտ արձակեցան։

Վսեմ Բեանի փաշան իւր պաշտօնն աւարտած ըլլալով երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

Յիւլիպէէն յուլիս 11/26 թուով դրուած ուրիշ նամակ մ'ալ լուր կուտայ թէ Պուլղարատանի Հասքէյնա հանգին քանի մը գեղերը կողոպտող կամաւորաց հարցաքննութիւնը կատարուելով, հարկաւարտէն ու հաղորդակէն դատ' որք արդէն կ'սկսեցան, ուրիշ հինգ կամաւորք ալ ի մահ դատապարտուեր են։

Իշխանութիւնն յայտարարութիւն մը հրատարակել է՝ ծանուցանելով հասարակութեան թէ պարզ գողութիւն մ'ընողը պիտի կ'սկսուի։ Սոյն աղբարտութիւնը դաւառին ամեն կողմն ալ հրատարակուեր է։

Յուլիս 13-ին չորս Պուլղար աղբատար կ'սկսուեր են, որոց մին քահանայ, Ուրիշ քահանայ մ'ալ 13 տարի չըլթալապ աշխատութեան դատապարտուեր է։

Սոյն քննութեանց և դատաստանաց ներկայ գտնուեր են, Սնդիւի, Գերմանիոյ և Ամերիկայի հիւստատաները։

Ճէրլաէի Ա. քէրիէ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Յոյն կամաւորաց շոր խումբ մ'ալ գնացեր է երէկ Նիշ։

Սօֆիայի Պուլղար բնակիչները խնդրադիր տնւած էին դաւառին կուսակալին, որպէս զի հրաման ապիրենց կամաւորաց դուռը մը կաղմը և Սերվիալուց դէմ երթալ։

Վազըլ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռն հրաման զրկել է Սօֆիայի կուսակալին, որ Պուլղարաց խնդիրն ընդունի։

Յունաց Թարաքի լրագիրն հետեւեալ հետաքրքրաշարժ իրողութիւնը կը հրատարակէ։

«Յոյն կրօնաւոր մը, ձեռք քանի մը գիրք բռնած, չորեքշաբթի օրը Գաղղիական փողոցները կը պալտէր և խանութներուն կրօնքը կը հարցնէր։ Երբոր հարցուող խանութ մը պանք պատասխանէր թէ քրիստոնեայ է, կրօնաւորը կ'սկսէր համառօտ քարող մը խօսելով յորդորել խանութները որ ժամ առաջ իւր գործերը մարքէ և այս երկունք մեկն, օրովհետեւ քրիստոնէից չարդուելը մտաւորաւ է։ Կրօնը թէ երկունքն աղբեցութիւն եղած էր իրեն և թէ այս քարողութիւնն ընելով իւր պարտականութիւնը կը կատարէր։

«Գիտուածով կրօնաւորը Տաճիկ փերեղակի մ'ալ վերոյիշեալ հարցումն ըրաւ։ Նա ալ յունարէն գիտնալով, կրօնաւորին խրատները մտիկ ընելէ ետեւ՝ ստիկանութեան իմացուց, որ խնդրն բռնեց կրօնաւորն և իսկիւտարի Միլիթասարքութեան զրկեց։»

Կրուի թէ երբեք երուսաղէմայ, և վերջին ժամանակներս ալ Պէհէի կառավարիչ Հաճի իզըլթ փաշան բանտարկուեր է՝ չըլթալապ ինչ պատճառաւ։

Ահաւասիկ զինուորական արոց շոր կարգադրութեան վրայ Բ. Դուռն և Պատրիարքարանները զրկուած ծանուցադրին թարգմանութիւնը։

«Նախորդ Սուլթանին օրով ելած կայսերական Ֆէրմանին վրայ՝

զինուորական արոց բաշխման և հաւաքման եղանակը քանի մը փոփոխութիւն կրեց։ Եւ որովհետեւ 20 տարեկանէն վար և 40 տարեկանէն վեր արուներն այդ տարբեր վճարողներուն կարգէն դուրս հանուեր էին, բաշխման շրջանակը մեծապէս նեղցաւ, և հանգանակի դաց կողմէ դանդաղեցաւ երեւան ելան։ Կայսերական կառավարութիւնը ջանաց արդար միջոց մը գտնել, որ ամեն կողմն ալ գոհ ընէ։

«Այս խնդրոյ վրայ ձեռք և միւս պատրիարքաց կողմէ ինձ հաղորդուած գիտողութիւնները լուրջ նկատողութեան առնուելով քննուեցաւ նախարարաց խորհրդոյն մէջ, և հետեւեալ որոշումը արուեցաւ։

«Սոյն արոց հաստատութեան մասին իսլամաց համար արուած համաձայնութիւնը պիտի պահուի, որ է 180 արուի վրայ զինուոր մը տալ։ Այս հարկին դրամական փոխարէնն (պէտէլ) է 5000 դրը։ Ահա այս դուռը պիտի բաշխուի ամեն մէկ 180 արուաց խմբի վրայ, որոց մէջէն դուրս պիտի ձգուին 13 էն պակաս և 73 էն աւելի տարիք ունեցողներն, ինչպէս նաեւ քահանայները, կրօնաւորները, աղքատներն ու խեղանդամները՝ զորս իւրաքանչիւր հասարակութիւն ցոյց պիտի տայ։

«Այս բացառութիւններէն ետեւ, 5000 դրը կ'ուսմարը պիտի բաշխուի մնացեալ հանգանակի դաց վրայ, որք քանի մը գտնուեր բաժնուելով իւրաքանչիւր իւր կարողութեան համեմատ վճարելու պիտի պարտաւորուի։

«Բաշխման և հաւաքման գործը Պատրիարքարանաց և այլ ոչ—մահմանական հասարակաց գլխաւորներն յանձնել որոշուած է կայսերական հրամանաւ։ Հետեւաբար այս մասին հարկ եղած հրամաններն հաղորդուեցան կուսակալաց։

«Այլ կաղաչեք ձեր սրբաշուքութեան, որ կայսերական հրամանագրին համեմատ այս անօրէնութիւնն անյապաղ ծանուցանէք դաւառաց առաջնորդներուն և այլ սրոց որ անկէ, և միանգամայն պէտք եղած հրահանգները զրկէք անոնց։»

24 Ճէմալի ամիսը ՍԱԽԱՎԵԹ
16 յուլիս 1876

ԿԱՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԵՍՏԱՄԵՐ ՈՒՄՈՒՄԻՆԷ	
23 յուլիս ուրախ իրկուին	12. 20
24 յուլիս շաբաթ ատուեալ	12.36
Բացուեցաւ ժամ 4 ին	12.34
Կ. Պոլիս 23 յուլիս	
Յաւել թիւ 1 իրկուին Կ. Պոլիս	1. 36
« Գլխաւորութիւն առ	1. 7
Կ. Պոլիս Գլխաւորութիւն	2. 35
Բերէի թիւ 1 իրկուին	2. 12
Բերէի թիւ 2 իրկուին	3. 36
Կրկնութիւն զեղաց	64
Թիւ 1463	65
» 1465	60
» 1469	20 1/2
» 1473	59
Թրաւալ Թամ իր	95

ԵՍՏԱՄԵՐ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԵՍՏԱՄԵՐ	
23 ՅՈՒԼԻՍ	
Մեղդ. լրիւ դուրս	110 30
Նաւթի տնակի	58 18
Իմրէնի Ռուս	89 15
Գլխաւորութիւն	51 25
Հեղ ֆրանք	167 35
Հինգուց	140
Պոլիս	

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Երէկ Բաղաքական ժողովը Ղաւթիոյ առժամանակեայ խորհրդարանին մէջ ի խորհուրդ դուռնաւոր միջոցին է—300 Հայ ժողովուրդ, մեծ մասը պանդուխտ, խուռն բաղմունք ետեւ ժողովն ներկայանալով՝
